

Občina Postojna je v sodelovanju z založnikom Galerija 2 z Vrhnike ponatisnila knjigo *Postojnsko okrajno glavarstvo*, ki je izšla v Postojni leta 1889. Zemljepisni in zgodovinski opis, kot se glasi podnaslov, območja postojnskega okrajnega glavarstva so napisali domači učitelji. Knjiga kljub oddaljenosti njene nastanka prinaša veliko podatkov in zanimivih opisov.

bodo dobrodošli podatki iz drugega dela sestavkov, kjer so prikazani zgodovinski podatki (o razvalinah gradov, turskih vpadih, kužnih boleznih, velikih požarih). Posebej zanimivi so podatki – tudi zaradi porevolucijskega obdobja po drugi svetovni vojni, ko je veliko prej običajnih stvari zavestno romalo v pozabo – o pomembnih osebnostih. Med njimi izstopa Janez Kalister, ki je bil rojen v Slavini. Začel je iz nič in postal veletrgovec in ladjar v Trstu. Bil je velik mecen za domače kraje in je po smrti (leta 1864) veliko premoženja zapustil za razne ustanove v domačem kraju (gradi-tev osnovne šole) in v Postojni.

Veliko prostora so pisci (učitelji!) namenili tudi opisom cerkva in duhovnikom. Registriranih je 33 župnijskih cerkva s kar 97 podružnicami in 14 kapelami. Oskrbovalo jih je 40 duhovnikov. Pisci, učitelji, so seveda veliko pozornosti name-

Postojnsko glavarstvo

V knjigi *Postojnsko okrajno glavarstvo* so zbrana zelo zanimiva pričevanja in podatki o življenju prednikov, predvsem v drugi polovici 19. stoletja, v štirih takratnih sodnijskih okrajih, postojnskem, bistriskem, senožeškem in vipavskem. Knjiga torej obsega ozemlje današnjih občin Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica, Vremško dolino in območje Senožeč, ki danes sodita v občino Divača, ter gornjo Vipavsko dolino do Ajdovščine. Pri-

kazanih je 37 opisov šolskih okolišev, ki so naslovljeni po krajih, kjer je bil sedež šole. Največ prostora je namenjenega zgodovini Postojne, temeljito pa je prikazana tudi Planina.

Prispevki se začenjajo z opisi zemljepisne lege kraja, z navedbami številnih imen gričev in dolin, izvirov in potokov, marsikatero ime pa je od takrat že utočilo v pozabo. Natančno je navedeno število naselij v okolišu, število hiš in prebivalcev pa tudi šte-

vilo soloobveznih otrok. Opisani so značaj kmetijskih zemljišč (njive, travniki, sadovnjaki in gozd) in njihove površine ter kulturne rastline in živali, ki so jih gojili. Zanimivi so tudi opisi drugih gospodarskih dejavnosti (obrt, trgovanje, gozdarjenje) kot tudi zapisi o naravnih in kulturnozgodovinskih znamenitostih, o navedenih ljudeh, o praznoverju, navadah in običajih. Precej izvemo tudi o ljudskem jeziku. Tudi za današnji čas

nili tudi šolam in učiteljem. Delovalo je 26 enorazrednic, 5 dvorazrednic, ena trirazrednica in 4 štirirazrednice. V njih je poučevalo 10 nadučiteljev in 37 učiteljev. Od 5.262 za šolo godnih otrok jih je šolo obiskovalo 4.917. Na enega učitelja je prišlo povprečno 84 učencev. V glavarstvu je delovalo pet zdravnikov, ki jim je bilo v pomoč 36 babic.

Iz statističnega pregleda na koncu knjige razberemo, da so v 38 občinah oziroma 162 krajih Postojnskega okrajnega glavarstva v času izida knjige živeli 41.503 prebivalci. Takrat je glavarstvo imelo 133 branjevcev, 141 mlinarjev in 63 kovačev. Prvih danes ni več, drugi dve dejavnosti pa sta tudi že skoraj izginili. Knjiga je podatkovno izredno bogata in zato koristna, njeno branje pa bo zaradi oddaljenosti in načina pristopa k snovi za vsakogar zelo zanimivo. Občina Postojna je zato storila prav, da je podprla njen ponatis in jo tako približala tistim današnjim ljudem tega območja, ki jih zanima še kaj drugega kot vsakdanje potrošniško življenje.

I. Ž.

Postojna sredi 19. stoletja

